

yolunu seçə bilməz, bunun üçün universitetin müvafiq kadr potensialı olmalıdır.

Dünya təcrübəsinə əsaslanaraq demək olar ki, innovativ universitetlər elm, təhsil və istehsalat kompleksi kimi fəaliyyət göstərərək təhsil, istehsalat və biznes strukturlarını özündə üzvi şəkildə birləşdirir. Yüksək elmi potensiala malik belə universitetlər müxtəlif elmi və biznes ideyaları irəli sürür və onları texnoparklarda və biznes-inkubatorlarda praktik olaraq reallaşdırırlar. Tanınmış şirkətlər bu universitetlərdə öz elm və istehsalat şöbələrini yaradırlar. Bu universitetlərin mənfəətinin mühüm hissəsi elm və innovasiyalar hesabına formalaşır. Təhsildə innovasiyaların yaradılması və tətbiqi universitetin bazar iqtisadiyyatı şəraitində maliyyə imkanlarını artırmaqla yanaşı, innovativ universitet modeli qurmağa imkan verir.

Ədəbiyyat:

1. Əliquliyev R.M. Elmi kadr hazırlığı. Bakı, 2009.
2. Qasimov F.H., Nəcəfov Z.M. İnnovasiyaların yaranması, yayılması və inkişaf perspektivləri. Bakı, 2009.
3. Quliyev T.Ə. İnsan resurslarının idarə edilməsi. Bakı, 2013.

УДК: 65. 011.3:658, 330.131.7

**ВИДІЛЕННЯ РИЗИК-ІНЖЕНЕРІЇ У РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТІ
ЯК ПОЧАТОК НОВОГО ЕТАПУ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ
РИЗИКІВ**

*Бабайлов В.К., к.е.н., доцент,
super_super-kod@ukr.net*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Вже з назви доповіді слідує поява нової проблеми – проблема визначення сенсу ризик-інженерії. Вона вперше з'явилася зовсім недавно через введення цього нового терміну і поняття у [1]. Ясно, що це потребує пояснення причин його виникнення і трактування його основних аспектів. Це й стало *метою* даної доповіді.

Перш за все, необхідно звернути увагу на те, що до цього таке широке явище, як управління в умовах ризиків, визначалося тільки терміном і поняттям «ризик-менеджмент», який вперше з'явився у 1956 році [2]. Й і тим не менш, це був важливий, прогресивний і окремий етап у розвитку розуміння аспектів ризику.

Однак, з самого початку у поняття «ризик-менеджмент» були

закладені суттєві недоліки. Особливим серед них стало різне його трактування: він трактується і використовується або як управління всіма видами ризиків, без їх спеціалізації, без професійного розподілу між трьома основними видами менеджерів (економістами, інженерами, адміністраторами); або й досі він зводиться в основному до управління в умовах тільки економічних ризиків. У другому випадку залишаються поза увагою ризик-менеджменту інженерні і адміністративні ризики.

Й як наслідок відсутності професійної спеціалізації управління в умовах ризиків суттєво знижує його ефективність. Тому автори [1] вперше прийшли до висновку про необхідність поділити ризик-менеджмент (як, до речі, вже давно здійснюється з іншими видами менеджменту) на три основні і строго відповідні, адекватні трьом основним видам ризиків частки: ризик-економіку, ризик-інженерію, ризик-адміністрацію.

При цьому кожен зі трьох видів здійснять професіонали у своїй, однієї сфері діяльності: ризик-економіку реалізують економісти, ризик-інженерію – інженери; ризик-адміністрацію – адміністратори. Це суттєво підвищить ефективність управління в умовах ризиків.

Однак у статті [1] детально розкривається сенс тільки одного нового терміну і поняття – саме ризик-економіки, а не ризик-інженерії і ризик-адміністрації. Для розкриття сенсу нового терміну і поняття, яким є зараз ризик-інженерія, автор доповіді вжив ту ж методику – методику аналогії, яка використана у [1] для розкриття сенсу ризик-економіки.

Суть її в тому, що, якщо ризик-економіка – це управління в умовах економічних ризиків, то за аналогією ризик-інженерія – це управління в умовах інженерних ризиків. Саме у цьому сутність ризик-інженерії. Тобто, проблема зводиться до відносно простої процедури – відокремлення, групування, визначення тільки інженерних ризиків, їх наслідків і методик їх скорочення.

Введення нового терміну і поняття «ризик-інженерія» (поряд з ризик-економікою, ризик-адміністрацією) - це фактично початок нового – четвертого етапу діяльності людства в умовах ризиків.

А попередні три етапи визначені ще у [1]. При цьому відмічається, що на першому етапі була тільки інтуїтивна оцінка будь-якого ризику, зокрема й економічного, у формі побоювання, небезпеки. Це був етап побутової боротьби з ризиками.

На другому етапі формуються, визначаються, створюються умови

розрахунку величини ризику, вводяться міри ризику. При цьому відмічається така цікава деталь – вперше до цієї проблеми привернув увагу італійський чернець Лука Пачолі у своїй книзі «Summa de Arithmetica» лише у 1494 році, який до того ж заклав основи сучасного бухгалтерського обліку. Тому дана важлива проблема вперше була поставлена економістом.

А важливим кроком до створення міри ризику було використання поняття «стандартне відхилення, або середнє квадратичне відхилення, сигма», яке зараз використовується для розрахунку величини, імовірності ризику. Це вперше зробив Карл Пірсон в 1894 році.

Третій етап пов'язаний з використанням визначених мір ризику в основному в економіці.

Висновок. Автор доповіді вважає, що виділення ризик-інженерії в окремий вид ризик-менеджменту сприятиме спеціалізації і професіоналізації управління витратами в умовах ризиків, а значить й суттєвому підвищенню його ефективності.

Література:

1. Бабайлов, В., & Курденко, О. (2022). Від ризик-менеджменту до ризик-економіки. *Економіка та суспільство*. № 46. URL :<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-46>.
2. Бортнікова Є.В. Історія походження та сутність понять «ризик», «ризик-менеджмент» та «операційні ризики». *Ефективна економіка*. 2012. № 8. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/> (дата звернення 11.03.2023)

УДК 303.42 (075.8)

МЕТОДОЛОГІЯ ЯК ОСОБЛИВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ДОСЛІДЖЕННЯ

*Бабайлов В.К., к.е.н., доцент,
super_super-kod@ukr.net*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Немає особливої потреби доводити, що методологія найважливіше явище і відповідне поняття сучасної теорії і практики будь-якого дослідження у будь-якої сфері. Тому зараз методології приділяється значна увага дослідників як найважливішому засобу вирішення проблем дослідження.

Однак досвід практики дослідження привів автора даній доповіді до необхідності звернути увагу на те, що методологія є не тільки